

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการอบรมเรื่องกฎหมายเกษตรด้านที่ดินของเกษตรกร ในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อสำรวจปัญหาเรื่องกฎหมายเกษตรด้านที่ดินของเกษตรกร อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความต้องการอบรมเรื่องกฎหมายเกษตรด้านที่ดินของเกษตรกร อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการรับรู้เรื่องกฎหมายเกษตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 11 ตำบล จำนวน 7,248 ราย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 367 ราย โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรของ Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970) และทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและลักษณะเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close – ended question) และปลายเปิด (Opened – ended question) โดยมีการทดสอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่า Reliability Coefficient ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach Alpha Coefficient) เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและมีผู้ช่วยเก็บข้อมูล 6 คน ซึ่งได้ผ่านการทำความเข้าใจและได้ทดลองเก็บข้อมูลกับแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จากนั้นก็นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปสอบถามกับเกษตรกรที่อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและความต้องการอบรมกฎหมายเกษตรด้านที่ดินของเกษตรกร โดยใช้ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Mean Score)

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

จากการศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชายร้อยละ 61.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.8 โดยมีอายุเฉลี่ย 50.49 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.8 สมรสแล้ว จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพหลักทำการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 81.5 เกษตรกรร้อยละ 71.1 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน เกษตรกรร้อยละ 61.8 มีพื้นที่ถือครองเป็นโฉนดอยู่ระหว่าง 1-5 ไร่ มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 2.7 เท่านั้นที่ถือครองที่ดินเป็น ส.ค.1 เกษตรกรร้อยละ 1.6 ถือครองที่ดินเป็น น.ส.3ก เกษตรกรร้อยละ 21.6 มีรายได้ในภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 40,000-60,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 50.0 มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่า 20,000 บาท/ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 61.7 เป็นหนี้ในระบบอยู่ระหว่างน้อยกว่า - 10,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 70.8 ไม่เคยได้รับความรู้กฎหมายที่ดิน

5.1.2 แหล่งความรู้กฎหมายด้านที่ดินที่เกษตรกรได้รับ

โดยภาพรวมเกษตรกรได้รับความรู้กฎหมายด้านที่ดินจากเพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 2.92$) รองลงมาคือได้รับความรู้จากผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.89$) และเกษตรกรได้รับความรู้จากวิทยุโทรทัศน์ ($\bar{X} = 2.80$)

5.1.3 ปัญหาด้านเกษตรกรผู้ใช้กฎหมายที่ดิน

เกษตรกรมีปัญหาในฐานะที่เป็นผู้ใช้กฎหมายที่ดิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การเตรียมเอกสารและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการขอเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อศึกษาถึงความต้องการฝึกอบรมในด้านผู้ใช้กฎหมายที่ดิน เกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) ประเด็นที่เกษตรกรต้องการคือ อยากให้มีที่ปรึกษาข้อกฎหมายที่ดิน ($\bar{X} = 2.83$)

5.1.4 ปัญหาด้านกฎหมายที่ดิน (โฉนดที่ดิน)

การศึกษาปัญหาของเกษตรกรในเรื่องกฎหมายที่ดิน (โฉนดที่ดิน) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) ปัญหาที่สำคัญคือ มาตรการต่างๆ ของกฎหมายที่ดิน ซึ่งเกษตรกรยังไม่เข้าใจในมาตรการต่างๆ ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการฝึกอบรมเรื่องกฎหมายโฉนดที่ดิน พบว่าเกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) ในเรื่องขอกออกโฉนดที่ดินใช้เวลานาน ($\bar{X} = 3.14$)

5.1.5 ปัญหาด้านกฎหมายที่ดิน (ส.ค.1)

จากการศึกษาถึงปัญหาที่ดิน ส.ค.1 โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) พบว่าปัญหาที่สำคัญคือ ขั้นตอนการขอเปลี่ยน ส.ค.1 เป็น น.ส.3ก ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการฝึกอบรมเรื่องที่ดิน ส.ค.1 พบว่า เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) ได้แก่เรื่องขั้นตอนการขอเปลี่ยน ส.ค.1 เป็น น.ส.3ก ($\bar{X} = 3.06$)

5.1.6 ปัญหาด้านกฎหมายที่ดิน (น.ส.3ก)

การศึกษาปัญหาเรื่องที่ดิน น.ส.3ก ของเกษตรกรพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) ซึ่งปัญหาที่เกษตรกรระบุได้แก่ การเตรียมเอกสารเพื่อขอกออกโฉนดที่ดิน ($\bar{X} = 2.80$) ทั้งนี้เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมเรื่องที่ดิน น.ส.3ก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องการเตรียมเอกสารเพื่อขอกออกโฉนดที่ดิน ($\bar{X} = 3.16$)

5.1.7 ปัญหาด้านกฎหมายที่ดิน (ส.ป.ก.)

เกษตรกรมีปัญหาด้านที่ดิน ส.ป.ก. อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) ปัญหาที่สำคัญคือ เกษตรกรไม่ทราบถึงคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. ($\bar{X} = 2.93$) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการฝึกอบรมเรื่องที่ดิน ส.ป.ก. อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) แต่เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมขั้นตอนดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมาเกษตรกรมีความต้องการอบรมเรื่องระเบียบของที่ดิน ส.ป.ก. อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$)

5.1.8 ปัญหาการทำสัญญาประเภทซื้อขาย

จากการศึกษาปัญหาการทำสัญญาประเภทซื้อขาย โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) ปัญหาที่สำคัญคือ ความขัดแย้งเรื่องซื้อขายที่ดิน ภายในครอบครัวหรือญาติพี่น้อง ($\bar{X} = 3.05$) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการฝึกอบรมเรื่องการทำสัญญาประเภทซื้อขาย พบว่าเกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) ประเด็นที่เกษตรกรต้องการฝึกอบรมคือการเตรียมเอกสารเพื่อการซื้อขายที่ดิน ($\bar{X} = 3.14$)

5.1.9 ปัญหาการทำสัญญาประเภทให้

จากการศึกษาปัญหาของเกษตรกรเรื่องการทำสัญญาประเภทให้ โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.58$) ปัญหาที่สำคัญคือ เกษตรกรไม่เข้าใจเรื่องค่าภาษีเงินได้ ($\bar{X} = 2.49$) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการฝึกอบรมเรื่องการทำสัญญาประเภทให้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) ประเด็นสำคัญที่เกษตรกรต้องการฝึกอบรมคือเรื่องการเตรียมเอกสารของผู้ให้ที่ดิน ($\bar{X} = 3.11$)

5.1.10 ปัญหาการทำสัญญาประเภทจ้าง

จากการศึกษาถึงปัญหาการทำสัญญาประเภทจ้างของเกษตรกร โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) ปัญหาสำคัญคือ การเตรียมเอกสารของผู้จ้างที่ดิน ($\bar{X} = 3.00$) เมื่อศึกษาถึงความต้องการฝึกอบรมเรื่องการทำสัญญาประเภทจ้าง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมคือ ขั้นตอนการรับจ้างที่ดิน ($\bar{X} = 3.19$)

5.1.11 ปัญหาการทำสัญญาประเภทมรดก

เกษตรกรมีปัญหาเรื่องการทำสัญญาประเภทมรดก โดยภาพรวมแล้วมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.46$) เกษตรกรระบุถึงปัญหาได้แก่ การเตรียมเอกสารของผู้รับมรดก ($\bar{X} = 2.55$) ทั้งนี้เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมเรื่องการทำสัญญาประเภทมรดก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) ได้แก่ เรื่องการเตรียมเอกสารของผู้จัดการมรดก ($\bar{X} = 3.12$)

5.1.12 ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาปัญหาของเกษตรกรด้านเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.59$) ปัญหาที่สำคัญคือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีจำนวนน้อย ทำให้การทำงานล่าช้า ($\bar{X} = 2.52$) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการฝึกอบรมปัญหาด้านนี้ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) ซึ่งเกษตรกรต้องการให้หน่วยงานราชการมาประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงข้อกำหนดที่ดิน ($\bar{X} = 2.82$)

5.1.13 ความต้องการอบรมกฎหมายเกษตรกรด้านที่ดิน

เกษตรกรร้อยละ 18.8 มีความต้องการอบรมช่วงเดือนตุลาคมมากที่สุด เกษตรกรร้อยละ 93.5 มีความต้องการใช้เวลาอบรม 1 – 3 วัน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 69.2 มีความต้องการให้จัดการอบรม ณ สถานที่ทำการของกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน เกษตรกรร้อยละ 84.5 มีความต้องการให้เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินเป็นผู้ให้การอบรม เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 67.0 มีความต้องการรูปแบบของการอบรมโดยการสาธิตพร้อมยกตัวอย่างปัญหากฎหมายที่ดิน

5.1.14 ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้กฎหมายที่ดิน

เกษตรกรร้อยละ 64.8 มีปัญหาขาดที่ปรึกษาเรื่องกฎหมายที่ดิน รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 25.7 มีปัญหาขาดความเข้าใจในขั้นตอนการขอเอกสารสิทธิ์ที่ดิน และเกษตรกรร้อยละ 9.5 มีปัญหาในด้านเจ้าหน้าที่ทำงานล่าช้า

5.1.15 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการรับรู้กฎหมายที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 68.1 อยากให้มีการจัดอบรมเรื่องกฎหมายที่ดินให้แก่เกษตรกรภายในหมู่บ้าน เกษตรกรร้อยละ 22.2 อยากให้มีการกระจายข่าวความรู้กฎหมายที่ดินในหมู่บ้านโดยใช้เสียงตามสาย และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 87.2 มีความสนใจอยากรู้เรื่องกฎหมายเกษตร ที่หน่วยงานราชการมีความเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ส่วนเกษตรกรร้อยละ 12.7 มีความสนใจอยากทราบเรื่องการรับจำนำผลผลิตทางการเกษตร

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการอบรมเรื่องกฎหมายเกษตรกรด้านที่ดินของเกษตรกรใน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งนำมาอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านปัญหากฎหมายที่ดิน ผลวิเคราะห์ส่วนใหญ่พบว่าเกษตรกรมีปัญหาคือยังขาดความเข้าใจในเรื่องการเตรียมเอกสารและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการขอเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ไม่เข้าใจความหมายมาตราต่างๆ ของกฎหมายที่ดิน ไม่ทราบลำดับขั้นตอนการดำเนินเรื่องขอเอกสารสิทธิ์ที่ดิน และเกิดความสับสนการทำนิติกรรมหรือสัญญาต่างๆ เพราะเกษตรกรยังขาดผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะในเรื่องกฎหมายที่ดิน หากหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องที่ดิน ได้เข้ามาให้ความรู้กฎหมายที่ดินกับเกษตรกรถึงข้อกฎหมายที่ดิน และขั้นตอนของระเบียบต่างๆ ก็จะสามารถลดปัญหาการใช้กฎหมายที่ดินของเกษตรกรได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พิทยา (2540) ได้ศึกษาการดำเนินงานของสำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม จากผลของการศึกษาครั้งนี้พบว่า อีกสาเหตุหนึ่งของปัญหาในการดำเนินงานคือ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่และกระจายความรู้ถึงขั้นตอนของระเบียบกฎหมาย ซึ่งมีมากเกินไป และประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจวิธีการปฏิบัติใน

การติดต่อขอรับบริการบริการที่สำนักงานที่ดิน จึงเป็นผลให้เกิดความสับสนและเกิดความล่าช้าแก่ประชาชนที่มาขอใช้บริการ

2. ด้านความต้องการอบรมกฎหมายที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความต้องการที่จะอบรมกฎหมายที่ดิน ในเรื่องความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการขอเอกสารสิทธิ์ที่ดิน การเตรียมเอกสารต่างๆ ซึ่งค่อนข้างยุ่งยาก ลำดับการดำเนินเรื่องเอกสารสิทธิ์ที่ดิน อีกทั้งการทำนิติกรรมสัญญาต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรเองมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น โดยเกษตรกรอยากให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำการจัดอบรมให้ความรู้กฎหมายที่ดินแก่เกษตรกร ซึ่งเกษตรกรสามารถเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการอบรมไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจถึงข้อกฎหมายที่ดิน ขั้นตอนของระเบียบต่างๆ ไม่ทำให้เกิดความสับสนและเกิดความเข้าใจผิด อีกทั้งยังเพิ่มความสะดวกสบายให้กับเกษตรกรในการไปขอรับบริการของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่ดินอีกด้วย

3. ด้านปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ซึ่งปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบอยู่คือการขาดที่ปรึกษาด้านกฎหมายที่ดิน โดยเกษตรกรเสนอแนะอยากให้มีการอบรมความรู้กฎหมายที่ดิน โดยให้เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินเป็นผู้ให้การอบรม ในรูปแบบของการสาธิตพร้อมยกตัวอย่างปัญหากฎหมายที่ดินแก่เกษตรกร ซึ่งหลังจากที่เกษตรกรได้รับการอบรมจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว ผลที่ได้รับคือเกษตรกรจะมีความเข้าใจในตัวกฎหมายเพิ่มขึ้น และเกษตรกรทราบถึงการนำข้อกฎหมายต่างๆ ไปใช้ได้อย่างถูกต้องต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็นบางประการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้ คำแนะนำแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจเรื่องกฎหมายที่ดินเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรม ถ่ายทอดความรู้กฎหมายที่ดินให้กับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป

2. ควรแนะนำให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อคุยถึงปัญหาเรื่องที่ดิน ว่าเกษตรกรประสบกับปัญหาที่ดินอย่างไร และนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรึกษาภายในกลุ่มและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน อีกทั้งเป็นการสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนในหมู่บ้านของเกษตรกรอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีผลกระทบต่อการรับรู้ข้อกำหนดที่ดินของเกษตรกร
2. ควรศึกษาถึงผลการอบรมเรื่องข้อกำหนดที่ดินของเกษตรกร ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ด้านกฎหมายโดยตรง ว่าก่อนอบรมและหลังอบรมเกษตรกรมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนอบรมในเรื่องอื่นๆ ต่อไป